

Wolnomyśliciel roku: Dirk Verhofstadt

Autor tekstu: **Ilona Vijn-Boska**

W centrum holenderskiego miasta Harlem znajduje się protestancki kościół, w którym co drugą niedzielę w miesiącu odbywają się msze w języku francuskim. Zwyczaj ten datuje się od około czterystu lat, kiedy to władze miasta podarowały protestanckim Walończykom osobny kościół, aby mogli odprawiać msze w swoim języku. Podczas wojny osiemdziesięcioletniej (1568-1648) hiszpańskie władze zmusiły belgijskich protestantów do wyboru: nawrócenie się na katolicyzm albo emigracja. Ponad sto tysięcy protestantów zdecydowało się na ucieczkę i większość z nich trafiła do Holandii, między innymi do Harlemu. W 1685 roku dołączyli do nich francuscy Hugenoci, którym władze francuskie odebrały wolność wyznania i zmusiły do emigracji. Obecnie ten kościół pełni też

funkcję miejsca spotkań różnych organizacji laickich takich jak na przykład związek wolnomyślicieli 'Wolna Myśl' ([De Vrije Gedachte](#)) powstałego w 1957 roku na bazie założonego w 1856 roku związku Jutrzenka (De Dageraad). Związek ten powstał i rozrósł się jako grupa walcząca o wolność własnego zdania. W stosunku do dogmatów i autorytetów ustawia wolnomyślicielstwo dwa proste założenia, mianowicie że wszystkie opinie i wypowiedzi, włącznie z dogmatami, muszą zostać naukowo sprawdzone i zbadane, a po drugie autorytet kościoła i państwa musi zostać zastąpiony przez indywidualną autonomię i suwerenność obywatelską. Związek wolnomyślicieli działa niezależnie od organizacji humanistycznych, jako że bazują na ateistycznym podejściu do życia .

Związek ten corocznie przyznaje tytuł 'Wolnomyśliciela roku' zasłużonej osobie działającej na rzecz wolności i słowa i ogólnej tolerancji. We wrześniu tego roku tytuł ten został nadany [Dirkowi Verhofstadt](#) za jego wkład na rzecz indywidualnej wolności. Uroczystość odbyła się właśnie w tym walońskim kościele. Verhofstadt jest zaangażowanym intelektualistą i myślicielem politycznym a przy tym bardzo przyjazną, skromną i optymistycznie nastawioną do życia osobą.

Dirk na ambonie — odczyt na okoliczność przyznania tytułu

'Ciężenie jednostki istnieje od tak dawna jak istnieje ludzkość. Powodują to w mniejszym lub większym stopniu polityczne, religijne i kulturalne zwyczaje w wszystkich społeczeństwach i narodach. Przez wieki jednostka podporządkowana była kolektywności. Dopiero od Renesansu a później Oświecenia pojawiło się zrozumienie ważności unikalności każdego człowieka. A to zapoczątkowało nieodwracalne pojawienie się indywidualizmu. Jednakże wciąż istnieją ideologie, które chcą człowieka od nowa przymusić do z góry narzuconych reguł postępowania. Tak było w XX wieku z komunizmem i faszyzmem a teraz dążą do tego religijni ekstremiści. Nawet w krajach zachodnich pojawia się krytyka indywidualizmu. Polityczne partie, media i niektórzy naukowcy uważają 'przerośnięty indywidualizm' za przyczynę wielu problemów społecznych. Nawołują oni do powrotu do ustalonych z góry norm i wartości, jak i solidarności i ważności własnego narodu'

Fragment pochodzi z przedmowy do książki 'Obrona indywidualizmu'.

Dirk Verhofstadt urodził się w 1955 roku w Dendermonde w Belgii jako trzecie i ostatnie dziecko Marcela Verhofstadt, prawnika liberalnego związku zawodowego a następnie sędziego w Sądzie Pracy. W początkach lat sześćdziesiątych rodzina Verhofstadt przeprowadziła się do Gent, ponieważ Marcel Verhofstadt jako prawnik został doradcą ministra finansów Williego De Clercq. Dirk studiował prawo i komunikację medialną na Uniwersytecie Gentyńskim. Razem z innymi był założycielem liberalnego studenckiego ruchu, który miał walczyć o dobro społeczne wszystkich ludzi.

Pod koniec lat siedemdziesiątych Dirk przeczytał książkę Karla Poppera *Społeczeństwo otwarte i jego wrogowie* i to zapoczątkowało jego fascynację tym filozofem. Po przeczytaniu wszystkich jego dzieł stał się gorącym zwolennikiem jego idei i tak jak Popper nie uznaje historycyzmu: żadna teoria naukowa nigdy nie może być uznana za 100% pewną w zakresie nauk społecznych, aby na jej podstawie przewidywać przyszły rozwój społeczeństwa. W tym roku we wrześniu był jednym z prelegentów na międzynarodowym kongresie w Pradze 'Rethinking Karl Popper'.

Po studiach podjął pracę w mediach, gdzie pracował do 2001 roku. Zapoczątkowanie prywatnej radiofonii na początku lat osiemdziesiątych pozwoliło odbiorcom na prawo wyboru słuchanych przez siebie programów, nie narzucanych przez publiczne rozgłośnie. Na podstawie demokratycznych idei, takich jak wolność wypowiedzi, wielorakość a szczególnie prawo do uczestnictwa, zniknęła pewność, której hołdowały publiczne rozgłośnie. 'Wolne radio' stało się możliwe. O tym procesie Dirk Verhofstadt napisał w roku 1982 swoją pierwszą książkę *Het*

einde van het BRT-monopolie (Koniec monopolu Belgijskiego Radia i Telewizji).

W 2001 roku został doradcą Patricka Dewael, wówczas ministra prezydenta Flandrii, a od 2003 roku wicepremiera i ministra spraw zagranicznych.

Pod koniec 2001 roku był jednym z założycieli niezależnego ruchu liberalnego — [Liberales](#). Jego członkowie uważają liberalizm za progresywny nurt, który występuje na rzecz wolności jednostki, sprawiedliwości i praw człowieka. Na działalność Liberales składa się organizowanie wieczorów dyskusyjnych, pisanie artykułów i recenzji książek. W październiku 2002 roku powstała ich internetowa strona i zaczęto co tydzień wysyłać do członków elektroniczne listy z nowymi artykułami i wiadomościami. Obecnie mają około 7000 abonentów.

Czytanie książek jest wielkim hobby Dirka. Jeżdżąc na liczne odczyty i spotkania na terenie Belgii czy Holandii nie korzysta on nigdy z auta, ale jeździ pociągiem, aby czas podróży wykorzystać na czytanie nowej książki. Swoje zdanie o przeczytanej książce przedstawia w recenzjach pojawiających się na stronie internetowej Liberales.be, jak i w takich czasopismach jak *De Morgen*, *De Groene Amsterdammer* czy też *De Humanis*. W swoich licznych artykułach analizuje czynniki ograniczające wolność jednostki.

Zainspirowany liberalnym filozofem Johnem Rawlsem napisał w 2002 roku *Het menselijk liberalisme. Een antwoord op het antiglobalisme* (Humanistyczny liberalizm. Odpowiedz na antyglobalizm) wykazując w niej, że solidaryzm nieodłącznie jest związany z ideami liberalizmu. Wziął w obronę ruch, w który wierzy, że tylko w ten sposób można wolność osobistą i społeczną odpowiedzialność doprowadzić do równowagi. Stwierdził, że świat nie poznał dostatecznie liberalizmu. Uczciwy handel bez protekcjonizmu Ameryki i Europy znaczyłby o wiele więcej dla rozwijających się krajów niż udzielana im pomoc.

W książce *Pleidooi voor individualisme* (Obrona indywidualizmu) z 2004 roku wykazał konieczność tego nurtu. Według niego ma służyć przeciw wciąż wzrastającej anonimowości, biurokracji i jednolitości społeczeństwa. A co najważniejsze: indywidualizm musi być propagowany w społeczeństwach, w których ludzie z powodu religii oraz tradycji są ciemieni. Indywidualizm jest niesprawiedliwie łączony z egoizmem, samolubstwem i obojętnością, kiedy wręcz przeciwnie, jest esencjonalnym warunkiem dla solidarności międzyludzkiej.

Jego ostatnia książka *De derde feministische golf* (Trzecia feministyczna fala, 2006) jest zbiorem sześciu wywiadów przeprowadzonych przez niego z Yasmine Allas, Ayaan Hirsi Ali, Naima El Bezaz, Irshad Manji, Nahed Selim oraz Naema Tahir, muzułmankami walczącymi o emancypację muzułmańskich kobiet. Opowiadają one o ciemionych kobietach nie tylko w muzułmańskich krajach, ale także w Europie, gdzie zmuszane są do noszenia zasłoniętych twarzy, zabrania się im kontaktu z innymi mężczyznami i inaczej myślącymi, zmusza do małżeństw, nie wolno im odejść od wiary a w razie sprzeciwu są przez rodziny odrzucane lub w imię obrony honoru mordowane. Dirk wzywa, abyśmy wszyscy wspierali walkę muzułmańskich kobiet w imię uniwersalnej laickiej moralności, kosmopolitycznego humanizmu, na którą składa się:

- wolność własnego zdania,
- rozdział kościoła od państwa,
- prawo do samostanowienia,
- równość wszystkich ludzi.

Znane powiedzenia Dirka Verhofstadt:

"Gdzie się rządzi w imię Boga, tam człowiek się nie liczy."

"Dążenie do indywidualizmu jest walką najbardziej progresywną."

"Religia nie jest opium, który ludzi tuman, tak jak to stwierdził Marks, ale raczej intensywnym narkotykiem, który tłumi osobiste sumienie i powoduje, że ludzie są zdolni do wszystkiego."

"Każdy jest wolny i ma prawo podporządkować się bogu, Jehowie czy też Allahowi, lecz w imię Boga musi innych pozostawić w spokoju."

Ilona Vijn-Boska

Korespondentka z Holandii współpracująca z Racjonalistą

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 19-10-2007)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5586) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5586>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl